

KÚRIA

Bfv.II.364/2015/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év október hó 8. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Lenti Városi Bíróság 2.B.97/2011/124. számú ítéletét és a Zalaegerszegi Törvényszék, mint másodfokú bíróság Bf.510/2012/3. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

Felhívja a Lenti Járásbíróságot a Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa KBK.I.6/2004/12. számú összbüntetéséből engedélyezett feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezés utólagos módosítására irányuló különleges eljárás lefolytatására.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Lenti Városi Bíróság a 2012. szeptember 26. napján tartott folytatólagos tárgyaláson meghozott és kihirdetett 2.B.97/2011/124. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pontja], 3 rb. bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében [korábbi Btk. 276. §], 2 rb. társtettesként elkövetett magánlaksértés büntetében [korábbi Btk. 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c) és d) pont, (4) bekezdés] és társtettesként elkövetett testi sértés vétségében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés]. Ezért őt, mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül - 2 év fegyházbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a kiszabott szabadságvesztésből feltételes

szabadságra nem bocsátható, egyben megszüntette vele szemben a Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa KBK.I.6./2004/12. számú összbüntetési ítéletéből engedélyezett feltételes szabadságot. Rendelkezett őt is érintően a lefoglalt bűnjelekről és a felmerült bűnügyi költségről.

A terhelt és védő fellebbezése alapján másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék a 2013. január 18. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.510/2012/3. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta: I. r. terheltet is kötelezte, hogy terhelt-társával egyetemlegesen fizessen a magánfél részére kártérítést, illetve az államnak le nem rótt illetéket. Egyebekben I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyben az ezt biztosító törvényhely megjelölése nélkül, de tartalma szerint a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontja alapján sérelmezte, hogy bűnösségét megállapították 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségében, holott e bűncselekmények miatt büntethetősége elévült, továbbá 2 rb. magánlaksértés büntetében, miközben emiatt vele szemben nem bocsátottak ki európai elfogatóparancsot és a specialitáshoz fűződő jogáról sem mondott le, így átadása után e bűncselekmények elkövetése miatt sem vonhatták volna felelősségre. E körben felhívta az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény 31. §-ában írt szabályt, amelynek megszegésével állapították meg a bűnösségét.

Eljárási szabálysértésként róta fel az első fokon eljáró bírónak, hogy több tanú kihallgatásakor tilalmazottan, a választ is magában hordozóan kérdezett, illetve azt is, hogy a bizonyítékokat értékelve mérlegelési jogkörén túllépett, s valójában szakértőként járt el, mert a nyomozati helyszíni szemlén közreműködő bűnügyi technikusok „szakértői véleményét” felülmérlegelve állapította meg, hogy társaival sértett ingatlanába a bezárt ajtón át, erőszakkal jutottak be. Bíróként pedig nem ítéltette őt el, aki szakértőként vett részt ügyében.

Azzal is érvelt, hogy számára az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény nem volt elfogadható. Védője más igazságügyi szakértő bevonását, újabb szakértői vélemény beszerzését indítványozta, ám erre nem került sor. A bíróságok a kérelemre még csak nem is reagáltak.

Mindezek alapján indítványa kivizsgálását kérte.

A Legfőbb Ügyészség a BF.413/2015/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

Álláspontja szerint a 3 rendbeli magánokirat-hamisítás vétsége nem évült el. Az irányadó tényállás szerint elkövetésük 2007 decemberére esett. Az elévülést elsőként a 2009. január 30. napján elrendelt nyomozás félbeszakította. Az elévülési idő a korábbi Btk. 33. § (1) bekezdésének b) pontja szerint nem a felülvizsgálati indítványban megjelölt egy év, hanem három év volt, amely az azt félbeszakító eljárási cselekményig még nem telt el, tehát az elévülésre történt hivatkozás alaptalan.

A Legfőbb Ügyészség a Kúria EBH2013.B.4. számú elvi határozatában kifejtettekkel egyezően kifejtette, hogy az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvény rendelkezései nem tartoznak a büntető anyagi jog szabályai közé. Előírásainak megszegése nem minősül feltétlen eljárási szabálysértésnek sem, ezért a specialitás elvének sérelmével lefolytatott büntetőeljárás, még az erre hivatkozás alapossága esetén sem lehet felülvizsgálati eljárás lefolytatásának az alapja.

A bizonyítási eljárást és a bizonyítékok értékelését kifogásoló részében is kizárt a terhelt indítványa, mert a Be. 423. §-ának (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, és az nem támadható az eljáró bíróságok bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenységén keresztül sem. A terhelt mégis a bizonyítékok értékelésének kifogásolásán keresztül ezt tette, amikor vitatta a sértett házába való bejutás módját, illetve sérelmezte új igazságügyi elmeorvos szakértő kirendelésének az elmaradását.

A Legfőbb Ügyészség nem észlelt a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában megjelölt feltétlen eljárási szabálysértést. Rámutatott, hogy nem tekinthető annak az sem, ha a tanút úgy hallgatják ki, hogy megsértik a Be. 293. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezést és a hozzá intézett kérdés a választ is magába foglalja. Emiatt a felülvizsgálat úgyszintén kizárt. Minderre figyelemmel, a megtámadott határozat tanácsulésen történő hatályában fenntartását indítványozta.

A védő a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára észrevételt nem tett. A terhelt észrevételében a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakat közhelyszerűnek, valamint alaptalannak minősítette és tévesnek értékelte. Azért téves, mert az Európai Unió tagállamaival folytatott bünyügyi együttműködésről szóló törvény rendelkezéseinek megsértése egyben nemzetközi szerződéssértést is jelent, amely igenis felülvizsgálati ok. Vele szemben a specialitás elvét sértve, törvényi előfeltételek hiányában folytatták le az eljárást, ezért elítélése is törvénysértő. A Legfőbb Ügyészség által felhívott eseti döntés nem kötelező, de ügyével össze sem keverhető.

Tévedés az is, hogy a tényállást támadná. Az abban foglaltakat nem vitatja, bár azt továbbra is kifogásolta, hogy ügyében a bíró kizáró ok ellenére szakértőként járt el, és ez vezetett ahhoz, hogy az erőszakos bejutást a terhére írták és cselekményét törvénysértően felminősítették.

Nem értett egyet azzal sem, hogy a tanúk tilalmazott módon történő kihallgatása ne lenne felülvizsgálati okot megalapozóan súlyos törvénysértés. Az általa felhívott eljárásjogi sérelmeket egyenként is, de összhatásukban mindenképp olyan súlyúnak tartotta, mely a felülvizsgálatot megalapozza.

Indítványát fenntartva, és immár a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontjára konkrétan is hivatkozva az elsőfokú és másodfokú bíróságok ítéleteinek hatályon kívül helyezését kérte.

III.

A Kúria a Legfőbb Ügyészség álláspontjával egyezően azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítvány nem alapos, részben pedig törvényben kizárt.

1. A felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. Ekként a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás

viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A terhelt - hiába hivatkozik ennek ellenkezőjére - mégis ezt teszi. A tényállást vitatja, hiszen azt állítja, hogy téves az az ítéleti ténymegállapítás, hogy a sértett ingatlanának bezárt bejáratú ajtaját társaival berúgták.

Ennek a ténynek a megalapozottságát a felülvizsgálati eljárásban a már kifejtettek folytán semmilyen irányból támadni nem lehet, ezért azt a Kúria nem vizsgálta és nem is vizsgálhatta. Az irányadó tényállástól eltérő más tényt állítva a bűnösség kimondását és a bűncselekmény minősítését nem lehet sérelmezni. Ebben a részében a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

2. A terhelt szerint ügyében a Be. 21. § (1) bekezdése c) pontjának megsértésével kizárt bíró járt el.

Eljárásjogi szabálysértés felülvizsgálati ok akkor lehet, ha a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alá sorolható feltétlen (más szóval abszolút) eljárási szabálysértés valósult meg. Bármely ott írt ok a felülvizsgálatot önmagában megalapozza, és nem kell azok együttes fennforgása. Ha ellenben feltétlen eljárásjogi hiba nem mutatkozik, egyéb, úgynevezett relatív eljárási szabályszegés - sem önmagában, sem együttállásában - nem eredményezhet felülvizsgálatot.

Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja alapján kizárólag az abban hivatkozott, a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott feltétlen eljárási szabálysértésre hivatkozással lehet helye.

A terhelt indítványában állított eljárásjogi szabályszegések közül egyedül az ítélet meghozatalában részt vett kizárt bíróra hivatkozás sorolható a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja alá, mert az a Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontjában meghatározott feltétlen eljárási szabálysértés. A terhelt azonban alaptalanul hivatkozott erre a felülvizsgálati okra, mert ügyében az első fokon eljáró bíró ugyanis nem került szakértőként kirendelésre és nem is készített szakértői véleményt.

A büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz, és szabadon alkalmazható minden bizonyítási eljárás. [Be. 78. § (1) bek.]. A bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje. [Be. 78. § (2) bek.]. A bíróság (és az ügyész) a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon

értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. [Be. 78. § (3) bek.]. Ennek megfelelően, a bíró a bizonyítékok mérlegelése során akár egy szakértő véleményét elvetve valamely tényt egy másik szakértő véleményére, vagy egyéb bizonyíték(ok)ra (okiratra, vallomásra) alapítva állapíthat meg. Éppen ez a mérlegelés lényege. A bíró a szakértő véleményét értékeli és nem szakmailag felülvéleményezi, ezért nem válik szakértővé. Azt azonban valóban nem teheti meg, mert akkor már szakértői kompetenciát gyakorol, hogy a szakértő véleményét különleges szakértelmet igénylő kérdések ellentétes tartalmú megválaszolásán keresztül, a szakvéleménynek ellentmondó, elfogadott, azaz bizonyító erővel bíró bizonyíték hiányában veti el [BH1985.223.].

A jelen felülvizsgálat alapjául szolgáló ügyben nem ez történt. Az ingatlanba való behatolás bizonyítékai között nincs is szakértői vélemény. A helyszíni szemle jegyzőkönyve nem az, hanem okirati bizonyíték [Be. 116. § (1) bekezdése], amely bizonyítási eszközként arra szolgál, hogy belőle a vizsgált helyszínen tapasztalható nyomok, nyomhordozók, elváltozások, illetve a hely méretei, valamint az ott fellelt dolgok és egymáshoz való elhelyezkedése megismerhetővé, bizonyító ténnyé, azaz bizonyítékká váljon.

A helyszíni szemle foganatosításakor a helyszíni nyomok felderítése és rögzítése történhet szakértő bevonásával, de bűnügyi technikus (szaktanácsadó) közreműködésével is, de ettől a szemlejegyzőkönyv nem lesz szakvélemény. Ha az így feltárt nyomok különleges szakértelmet igénylő vizsgálata, vagy abból szaktudást feltételező következtetések levonása szükséges, a Be. 99. §-ának (1) bekezdése alapján szakértőt kell alkalmazni. A kirendelt igazságügyi szakértő véleménye azonban már egy újabb bizonyítékot jelent, mely a helyszíni szemle jegyzőkönyvével és a további bizonyítékokkal együtt mérlegelendő a tényállás megállapításakor.

Az adott esetben bűnügyi technikus segédkezett a helyszíni szemle során. A helyszínből kinyerhető bizonyító tényeket a helyszíni szemle jegyzőkönyve, mint okirati bizonyíték dokumentálta, szakértő bevonására pedig nem volt szükség. A helyszíni szemle jegyzőkönyvét és az abban foglalt adatokat a bíró - kötelességének eleget téve - mérlegelte és a többi bizonyítékokkal összevetve értékelte. A bírói tevékenységet meghaladó, különleges szakértelmet nem gyakorolt, szakértőként nem járt el, ezért az ügy elbírálásából sem volt kizárt. A terheltkizárt bíróeljárására hivatkozása ezért alaptalan.

3. A felülvizsgálati indítványban felhozott további eljárásjogi sérelem, így más szakértő kötelező kirendelésének elmulasztása [a Be. ezt előíró 111. § (4) bekezdése 2011. július 13. napjától hatálytalan] vagy a tanúk kihallgatására vonatkozó szabályok [Be. 293. § (2) bekezdésére figyelemmel, a Be. 290. § (2) és (3)

bekezdéseinek] megszegése, akkor sem képezhetik felülvizsgálat tárgyát, ha valójában megvalósultak, mert nem tartoznak a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában tételesen felsorolt eljárási szabályok körébe. Olyan ún. relatív eljárási szabálysértések, amelyek alapján felülvizsgálati eljárás lefolytatására nem kerülhet sor.

4. A Kúria - egyezően a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakkal - azt állapította meg, hogy az I. rendű terhelt marasztalása során nem sérültek a büntető anyagi jog szabályai sem.

A korábbi Btk.-nak az okirat-hamisítások elkövetésének időpontjában, azaz 2007. december 17. és 20. napja között (is) hatályban volt 33. § (1) bekezdésének b) pontja - a nem életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntethető bűncselekmények esetén - a büntethetőség elévülését a büntetési tétel felső határában, de legalább három év elteltében határozta meg. Mivel a korábbi Btk. 276. §-a a magánokirat-hamisítás vétségének elkövetőjét egy évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegette, a magánokirat-hamisítás vétségének az elévülési ideje három év volt, amely a tárgyalta bűncselekmények miatti büntetőjogi felelősségre vonást kezdeményező feljelentés megtételéig (2009. január 30. napjáig) még nem telt el. A feljelentés megtételekor az elévülés félbeszakadt és az elévülési határidő újból elkezdődött [korábbi Btk. 35. § (1) bekezdés], majd újabb félbeszakadás(ok) nélkül nem telt el az eljárás jogerős befejezése előtt. Erre figyelemmel az elévülés anyagi jogi szabályainak sérelme nélkül mondták ki az eljáró bíróságok I. r. terhelt bűnösségét 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségében is.

Ha pedig a bűnösség kimondása és a minősítés nem törvénysértő, akkor önmagában a büntetéskiszabás törvényességének vizsgálatára a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor.

5. A Kúria azt állapította meg, hogy az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény rendelkezései, - s közöttük a specialitás szabályát rögzítő 31. §-ának (1) bekezdése nem tekinthetők büntető anyagi jogi szabálynak, hanem olyan eljárási jogi rendelkezések, amelyek megszegése nem szerepel a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában taxatív felsorolt eljárásjogi szabálysértések körébe.

E kérdés kapcsán helyesen hivatkozott a Legfőbb Ügyészség arra, hogy a Kúria EBH2013.B.4. számon közzétett elvi határozata minden bíróság számára kötelező. Attól - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32. § (1) bekezdésének b) pontja alapján - a Kúria tanácsa is csak jogegységi határozat kezdeményezésével, majd a jogkérdésben azzal ellentétes álláspontra helyezkedő jogegységi határozat eredményeként térhetne el.

A Kúria jelen ügyben eljáró tanácsa azonban egyetértett a hivatkozott döntésben foglalt iránymutatással, amely szerint a 2003. évi CXXX. törvény 31. §-ának (1) bekezdésében meghatározott specialitás szabályának sérelmével lefolytatott büntetőeljárás, még az erre hivatkozás alapossága esetén sem lehet alapja felülvizsgálati eljárás lefolytatásának.

Az I. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében megjelölt felülvizsgálati ok, a „nemzetközi szerződés sérelme”, olyan tartalommal, melyre a terhelt utalt, nem létezik. Ilyet a felülvizsgálati okokat kimerítően felsoroló Be. 416. §-ának (1) bekezdése nem tartalmaz. A Be. 416. § (1) bekezdésének g) pontja is csak a nemzetközi emberi jogi szerv által megállapított nemzetközi szerződéses jogsértések orvoslása körében teszi lehetővé a felülvizsgálatot, de a terhelt ügyében emberi jogi szerv nem járt el.

Mivel a kifejtettek értelmében a 2003. évi CXXX. törvény szabályainak megsértése alapján a fenti felülvizsgálati okokra eredménnyel hivatkozni nem lehet ezért - amint arra a legfőbb ügyész helyesen mutatott rá - a felülvizsgálat kizárt.

A specialitás szabályának megsértése kizárólag a Be. XIX. fejezetében szabályozott, a legfőbb ügyész által kezdeményezhető jogorvoslat a törvényesség érdekében megnevezésű rendkívüli jogorvoslati eljárásban lenne kiküszöbölhető. A Kúria azonban az I. rendű terhelt ellen folyamatban volt büntetőeljárásban azt észlelte, hogy a bíróság által elbírált bűncselekmények ténybeli alapja a terhelt ellen kibocsátott európai elfogatóparancsban szerepelt. A tettazonosság mellett pedig nincs jelentősége annak, hogy az ott írt minősítés (garázdaság) eltér a jogerős ítéletben megállapított minősítéstől.

Egyebekben pedig a terhelt az átadásával érintett fogvatartása után 45 napon túl is Magyarországon maradt és az eljárásban szabadlábon védekezett, így a specialitás elve a törvény 31. § (2) bekezdés a) pontja alapján - még helytálló hivatkozás esetén - sem érvényesülne.

6. A Kúria ugyanakkor az iratok alapján azt észlelte, hogy a Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa KBK.I.6./2004/12. számú összbüntetéséből engedélyezett feltételes szabadságot a Lenti Városi Bíróság 2.B.250/2007/37. számú ítéletével - mely a Zala Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság Bf.24/2009/13. számú határozatával, 2009. május 8. napján emelkedett jogerőre - már korábban megszüntette. Erre figyelemmel a felülvizsgált büntetőügyben ennek már nem lett volna helye.

Felülvizsgálattal ez a törvényt sértés - a Be. 416. § (4) bekezdés c)

pontja alapján - nem orvosolható, mert az a Be. 560. §-ában szabályozott különleges eljárás lefolytatásával kiküszöbölhető. Erre a Kúria felhívta az elsőfokú bíróságot.

A kifejtettek folytán - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének első fordulata szerint tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdés első mondat első fordulatának megfelelő összetételben eljárva - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-ának megfelelően - I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. október 8.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Holdampf Gusztáv s.k. előadó bíró, Dr. Feleky István s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

*bírósági ügyintéző
NYM*